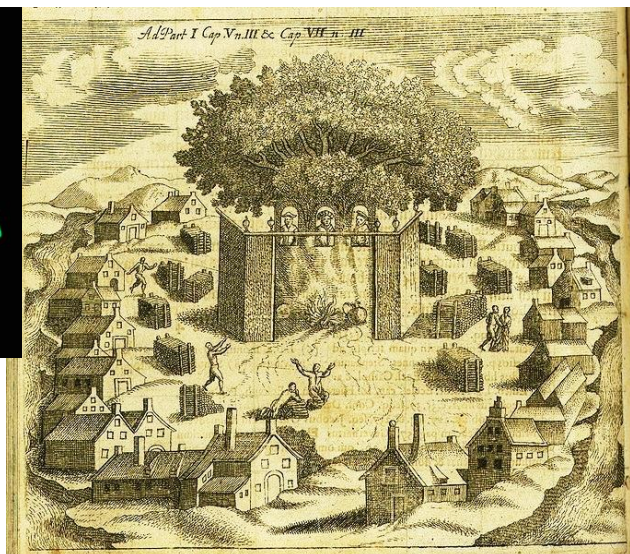
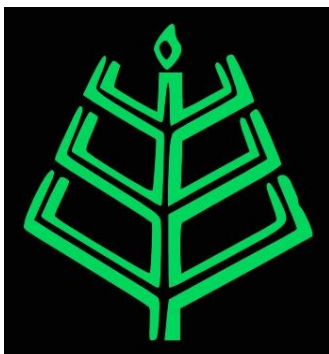

1

See on Leedu ristiusustamise eelne rahvausundil põhinev usuline liikumine, mille nimi pärineb muinaspreislaste poolt austatud ning ristisõdijate poolt 13. sajandil hävitatud pühapaigalt. Näete ka selle paganliku usundi sümboleid. **Millist nime see kannab?**

2

Kui jätta kõrvale kahtlased nõukogude moodustised Kesk-Aasias, siis esimene vabariik araabia maailmas sündis 1919. aastal. Selle eluiga polnud pikk, sest rahvusvaheliselt seda ei tunnustatud ning riik eksisteeris 1923. aastani. 1927-1934 oli olemas ka sellenimeline asumaa, hiljem kuni 1963. aastani provints, mis praegu jagatud Khomsi, Zawiya, Jabal al Gharbi, Misrata ja Tarabulkuse piirkondadeks. **Mis riik/territoorium?**

3

Kuidas nimetatakse 1958. a NSVL ja Soome suhetes puhkenud kriisi, mis sai alguse sellest, et NSVL ei aktsepteerinud Fagerholmi III valitsust, kuna selle koosseisu kuulusid sõjasüüdlaseks tembeldatud sotside juhi Väinö Tanneri „käsilased“ ning põllumajandusministriks oli 1930.-te Lapua liikumise juhi Vihtori Kosola poeg Niilo? Vasakpoolsed, kes valimised võitsid, jäeti aga opositsiooni. Kõigele krooniks ei andnud Soome viisat Otto Ville Kuusinenile, et see saaks sõita kommunistide partei 40. sünnipäevale. Fagerholmi valitsus oli sunnitud tagasi astuma, Kekkonen käis aga Leningradis Hruštšovi ning Gromõkoga kohtumas ja olukorda silumas. Nime kriisile andis Hruštšov (ja üllatus – taaskord ühe ilmastikunähtuse järgi).

4

Fotol on Läti lendur ja väidetav sõjakurjategija. Ta võttis osa Läti Vabadussõjast. Hiljem sai temast rahvusvaheliselt tuntud ja tunnustatud lennunduse pioneer. Ta konstrueeris ja ehitas ise lennukid ning sooritas pikki lende Gambiasse, Jaapanisse, Palestiinasse ja Etioopiasse. Teda kutsuti hüüdnimedega "Balti Lindbergh" ja "Läänemere kotkas". Teise maailmasõja ajal oli küsitav Läti paramilitaarse abipolitsei üksuse Arāja Komando (ka: Sonderkommando Arajs) liige. Pärast sõda süüdistati teda Läti juutide mõrvamises, kuid tema süüd ei suudetud kunagi tõestada. Ta asus elama Brasiiliasse, kus talle kuulus lennundusega tegelev firma. Saksamaa Liitvabariik ja Iisrael nõudsid tema väljaandmist, kuid Brasiilia keeldus sellest. 1965. aastal tapsid ta Montevideos Mossadi agendid. **Kes?**

5

Küsitav linn oli Kreeka iseseisvussõja ajal Kreeka vägede keskus. Kindlustused linnal praktiliselt puudusid ja kaitseks kuhjati kokku vaid 1,5 m kõrgune muldvall. Türlased piirasid linna kolm korda. 1822 ja 23 toimunud piiramisi viisid türlased läbi väga oskamatult ja asi lõppes kreeklaste asumisega vastupealetungile. 1825 aasta piiramine lõppes aga kreeklastele kurvalt. 7000 näljast hullunud meest võtsid ette väljatungi blokaadist, kuid enamus neist hukkus. Linna jäänud inimestest tapsid türlased koheselt 2000. Linnast jäeti järele ahervare ja türlased ladusid muldvallile ritta 3000 kreeklaste maharaiutud pead. Linn on tuntud ka kui lord Byroni surmakoht. **Nimetage see Aetolia-Acarnania regiooni pealinn.**

hansaprint

IT haldus.ee

- 6 See oli vasakradikaalne tudengiorganisatsioon, mille eesmärgiks oli kasvada revolutsiooniliseks parteiks ja kukutada USA valitsus. Nende esimene väljaastumine oli Days of Rage nime kandva kolmepäevase mäsu organiseerimine Chicagos 1969 oktoobris. Edasi järgnesid aga peamiselt pommirünnakud, muuhulgas Kapitooriumile, Pentagonile ja välisministeeriumile. Organisatsioon lagunes pärast Vietnami sõja lõppu. 2002 valmis organisatsioonist dokfilm, mis oli nomineeritud Oscarile. Tänapäeval kannab sama nime tunnustatud ilmaportaal. **Mis organisatsioon?**
- 7 Krasnojarski Kraisi Turuhhanskis on tänase päevani keset taigat näha sellise uhke hoone varemeid. **Tegu on paviljoniga, mis ehitati omal ajal ümber - mille?**
- 8 Küsime Prantsuse kuningate Henri III ja Henri IV gaskoonlasest kojanarri (kodanikunimega Jean-Antoine d'Anglerais). Tal oli terav keel, kuningatega suhtles ta ilma aukartuseta, osales poliitiliste otsuste tegemisel. Oli tuntud kui suurepärase vehkleja, kes võitis lugematu arvu duelle. Dumas' romaanis „Krahvinna de Monsoreau“ on ta üks kandvatest tegelastest ja tema nime on kasutatud ka selle romaani paralleelnimena. Samuti figureerib tema tegelaskuju romaani järjes „45“. Ta suri ettevaatamatuse tõttu - olles 1591. aastal Roueni lahingus võtnud vangi ühe tähtsa krahvi, ei vaevunud ta vangil mõõka ära võtma ja viis tolle Henri IV ette sõnadega: „Vaata, kuningas, kelle ma sulle kingin“. Vang vihastas ja tappis kojanarri mõõgapidemehoobiga pähe. **Narr?**
- 9 Soomusristleja Pallada II sai Saksa allveelaevalt tabamuse ja läks põhja koos 537-liikmelise meeskonnaga 11. oktoobril 1914. **Küsi, mis klassi kuulus Soomusristleja Pallada?** Klassile andis nime nagu ikka esimene seda tüüpi laev. Kuna aga laev telliti Prantsusmaalt suure saladuskatte all, siis toimus laeva ametlik vettelaskmine väga tagasihoidlikult ja isegi ilma Venemaa lippu heiskamata. Laevale anti tagasihoidlik nimi, mis laenati ühelt just teenistusest mahakirjutatud vanalt korvetilt. Võiks arvata, et tegu on ainsa sõjalaevade klassiga, mis on saanud nime pilli järgi. Tegelikult on aga ka muusikainstrument saanud 19. sajandil nime hoopis ühe „Lugu vürst Igori sõjaretkest“ muusikust tegelase järgi. **Nimetage see laevaklass, muusik või muusikainstrument! Näete ka Vasnetsovi maali muusikust.**
- 10 Ta on raamatu “Suur pärimuse mälumäng” autor ja “Suur Koolilaste Mälumäng” kaasautor, eesti rahvaluuleteadlane, maaelu aktivist ja koolitaja. Ta on kirjutanud ka filmimuusikat Rein Marani loodusfilmidele ja teinud radio- ja telesaateid põlisrahvastest, loodusest ning rahvamuusikast. Väidetavalt esimesena on ta eesti keeles kasutusele võtnud sõnad õuesõpe, elurikkus, õhinapõhine ja räst (diagonaalristi ehk andrease risti vastena). Ta on regilaulu propageerija ja regilauluansambli "Hellero" asutajaid. Kõik see (ja lisaks muu) andis piisavalt ainet, et temast valmiks ETV saade Täheleae. **Kes?**

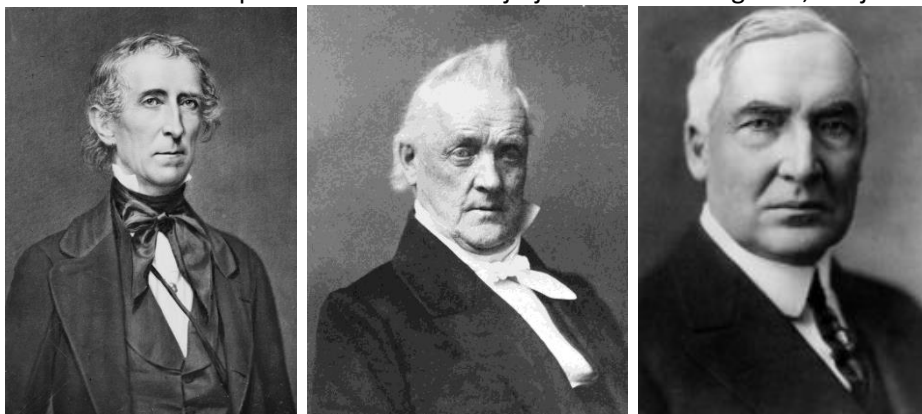
11 Nimetage linn Niiluse deltas, u 200 km Kairost põhja pool. Praegune sadama- ja tööstuslinn ja samanimelise Egiptuse provintsi keskus oli ristisõdade perioodil korduvalt lahingutandriks. 1169. aastal üritas Jeruusalemma kuningriigi ja Bütsantsi ühine flotill linna vallutada, kuid löödi Saladdini poolt puruks. Viiendas ja seitsmendas ristisõjas kordus põhimõtteliselt sama stsenaarium - ristisõdijad vallutavad linna küllalt kerge vaevaga, aga saavad teel Kairo suunas järgnevalt hävitavalt lüüa ning on sunnitud linna loovutama. Peale seitsmendat ristisõda viskas Egiptuse sultanil Baibarsil selline olukord üle, ta lammutas linna maha, viis 15 km eemale uude asupaika ning ehitas korralikult kaitstava kindlusena uuesti üles. Viimane suurem lahing linna all peeti 1772. aastal, kui Panagioti Aleksiano juhitud vene eskaader uputas seal väiksema Türgi laevastiku. **Mis linn?**

12 Kuna selle kiriku ehitusel kasutati vanu linnusemüüre, näitab kiriku torn lõuna- ja altariruum põhjasuunda. Et kõrvuti sattusid vana ja uus vundament ning pinnas oli ebastabiilne, hakkas torn viltu vajuma. 1928. aastal oli kiviosa kalle 65 cm, 30 aastat hiljem 85 cm ning 1994 juba 125 cm. Protsess peatus pärast kiriku restaureerimist ja uue kandva aluse tegemist 1995. aastal. Torni kõrgus on 33,5 m ning kalle 205 cm lääne suunas. Väärtuslikumad kunstimälestised pärinevad 18. sajandist – 16 maali oreli vääril ja vasest laelühter. Ernst Carl Kessleri firmas valmistatud oreli sai kirik 1847. aastal. See oli üks väheseid selle firma säilinud pille. **Millise 1778. aastal valminud kiriku** torn Eestis on viltuseim?

13 1944. aasta Normandia dessandi ajal said ameeriklaste Shermani tankid, millel olid bensiinimootorid, saksa tankistidelt hüüdnime just küsitava firma välgumihklite järgi. Firma asutas Louis V. Aronson juba 1886. aastal ja edukuse aluseks said fosforivabad tikud. 1906. aastast alates keskenduti aga peamiselt välgumihklite valmistamisele. Maailmasõdade ajal toodeti küll eranditult laskemoona, kuid nii Euroopa kui Aasia sõjatandritel olid mõlemal pool rindejoont võitlevatel üksustel just selle firma välgumihklid sageli taskus, kui mitte öelda põhivarustuse hulgas. Tänapäevaks on Zippo ja küsitava firma äri ja omandisuhted mitmetasandiliselt põimunud ja küsitav bränd on hetkel tuntum Põhja Ameerika turgudel, Euroopat valitseb Zippo. **Mis firma?**

14 Kõige rohkem on filmilinal USA presidentidest portreeteritud Lincolni. 44 presidentist ei ole IMDB andmetel ekraanile pääsenud vaid kolm – järjekorranumbritega 10., 15. ja 29. **Kes?**

15 Sellel ühe Euroopa riigi ekspresidendil, kes tänavu 23. veebruaril oma 60. sünnipäeva tähistas, on viis last. Tema üks nooremaid võsuke, 2000. aastal sündinud tütar kannab Eesti suusasõprade südant soojendavat nime – Kristina Katrin. 1993-1999 oli ta oma kodumaa riigipanga juht, 1996 oli ta ajakirja Global Finances pankurite edetabelis maailmas 6. kohal. Kui laps sündis, oli tema 1961 sündinud ema veel USA kodanik ja ka presidendiprouana võttis tal veel aega, et mehe riigi kodanikuks hakata. Kuigi sündinud USAs, olid ta juured mehe kodumaal. **Kellest jutt?**

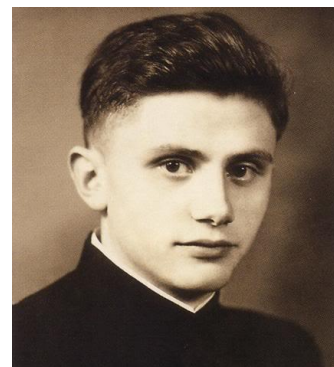

16 Kes oli ainus Savoia dünastiast Hispaania kuningas? Ta elas 1845–1890, püsis troonil 1870–1873 ning on ajalukku läinud oma „lõbusa“ pulmapäevaga – isamees lasi end maha, palee väravavalvur löikas endal kõri läbi, kuninga abiline kukkus hobuse seljast maha ja sai surma, pruudi ülemriietur poos end üles, pulmarongkäiku juhtinud ohvitser sai päikesepiste ja suri, mesinädalatele sõitva pruutpaari rongi rataste all hukkus jaamaülem. Ta astus ise tagasi, teatades, et Hispaania rahvast ei ole võimalik valitseda.

17 Meenutagem eelmise ajutise valitsuse ministreid. Küsitav oli Andres Tarandi valitsuses põllumajandusminister. Lõpetas Lelle 8-klassilise kooli ja Olustvere sovhoostehnikumi. Hiljem on ta õppinud Eesti Põllumajanduse Akadeemias põllumajanduse ökonoomikat ja organiseerimist. Ta töötas alates 1973 Paide rajooni kolhoosis "Uus Tee" ja Kehtna nädissovhoosis agronoomina, edasi ministeeriumis ja Vabariikliku Öppekombinaadi direktorina. 1989–1991 oli ta Eestimaa Talupidajate Keskliidu esimees ja Vaivara vallas Uus-Auveres talupidaja. On olnud Nõva vallavanem. Praegu kuulub IRLi ja on Koeru vallavanem. **Kes?**

Millise 1472. aastal asutatud ülikooli vappi näete? Tema ladinakeelne nimi on *Universitas Ludovico-Maximiliana* ... Nobeli laureaate arvult on ülikool maailmas 13. kohal. Seal on õppinud ja õpetanud ka fotol olev tuntud mees.

19 Selle kahe peaga tulejumala nime kannavad ka India ballistilised raketid, milledest on praeguseks välja arendatud VI põlvkond. **Milline jumal/rakett?**

20 Küsime baltisaksa päritolu Eesti fotograafi, kes peamiselt tegeles pornograafiliste fotode tegemisega. Ta sündis Eestimaa rüütelkonnast 1911. aastal väljaheidetud Vasalemma mõisniku Eduard von Baggehufwudti ja Elsbeth von Glehni pojana. Piltidel kasutas ta modellidena ka kooliõpilasi, keda meelitas šokolaadi ja likööri. Valmistoodan-gut turustas peamiselt Euroopa jõukuritele. Mees tabati kord otse oma tegevuselt ning saadeti asumisele Kihnu saarele, kust ta peagi põgenes ning jätkas tegevust Tartu ja Valga kandis. Monte Carlos elades levitas ta pornograafiat Itaalias, Saksamaal jm. Selle eest karistati teda Saksamaal pooleaastase vangistusega, mille järel ta naasis Eestisse. 1930 arreteeriti ta Berliinis. Teda kahtlustati Saksa politsei poolt kui "Düsseldorfi mõrvarit" (kas tal oli ka tegelikult sadistlikke perverssusi, ei läinud korda välja selgitada, kuid osadel tema piltidel oli kujutatud naiste piinamist). 1937. aastal arreteeriti ta Las Palmases ja mõisteti kolmeks aastaks vangi. 1939. aastal oli ta Hispaania põgenike koonduslaagris Prantsusmaal. 1961. aastal taotles ta Rootsis elamisluba, millest võimud keeldusid. Ta oli sel ajal ikka veel Eesti passiga Eesti kodanik. Kaasaegse ajakirjanduse hinnangul ei osanud fotograaf oma toodangus olla ahvatlevalt peen, vaid paistis silma primitiivse, saamatu ja eemaletõukava rõvedusega. **Nimetage see kunagine Eesti esipornograaf.**

21 Aastatel 1996-2008 ja 2013-2014 oli Õpetatud Eesti Seltsi esimeheks Tartu ülikooli Eesti ajaloo professor ja õppetooli juhataja, kes uurib peamiselt mõisate ajalugu ja XX sajandi alguse Balti maareformide ajalugu. Teda peetakse tugeva Eesti agraarajaloo koolkonna üheks silmapaistvamaks esindajaks. Tema suurim teos on 2013 ilmunud "Künnivaod: Uurimusi Eesti 18.–20. sajandi agraarajaloost". Samas on ta kokku pannud ka Valga linna ja Restu kooli ajalooramatud ning olnud kooliõpikute autor. **Kes?**

22 **Nimetage 1982. aastal Pariisi kaudu läände putkanud mees.** Ta oli siis ja jäi hiljemgi kõige positsioonikamaks ENSV ametnikuks, kes Läänes poliitilist varjupaika palus. Küsitava tähelelend oli saanud tuule tiibadesse EÜE Keskstaabist. Õppinud Tallinna Pedagoogilises Instituudis, jõudis ta tänu sünnipärasele organisatoritalendile EÜE tippu, oli 1966 komissar, 1967 komandöri asetäitja ning 1968 ja 1969 komandör. Hiljem tõusis keskstaabist veelgi prestiižikamasse paika, temast sai Eesti Televisiooni noortesaadete peatoimetaja. Suure kultuurihuvilisena oli ta seejärel Noorsooteatri direktor ning kultuuriministeeriumi Teatrite Valitsuse juhataja. Oluline oli talle ka kunst, tema isikunäitusi on toimunud mitmel pool Ameerikas ja Euroopas, nt New Yorgis, Vancouveris, Pariisis, Varssavis, Stockholmis, Tallinnas, Tartus ja Pärnus. 1998. a oli tal Torontos näitus ka koos kunstnikust tütre Sirja-Liisaga. Ta viljeles maali, graafikat, skulptuuri, karikatuuri ja pisigraafikat, eriti raamatumärke.

23 "Demokraatia võitleb hingede pärast radikaalsete ideoloogiatega ning praegusel hetkel on demokraatia kaotamas" - on kirjutanud mees, keda peetakse Põhja-Ameerika üheks juhtivamaks intellektuaaliks. 1947. aastal Torontos venelasest isa ja kanadalannast ema pojana sündinud mees elas 1978–2000 Suurbritannias ning kogus tuntust saatejuhi ja kirjanikuna. Ta võitis dokumentaalfilmiprojektide ja raamatute eest hulga auhindu nii kanadalastelt kui brittidelt, tema romaan "Scar Tissue" oli 1994. aastal Bookeri auhinna nominent. 2008–2011 oli ta Kanada liberaalse partei juht ja Kanada opositsiooniliider. Kümmekond aastat tagasi ilmus meie ajakirjanduses mitmeid tema arvamuskäsitlusi, Eestis on ilmunud tema raamat "Sõdalase au". **Kes on see ajaloolane, kelle vanaisa oli tsaari-Venemaa haridusminister I maailmasõja päevil?**

2009. aastal toodi Tartu vanglasse 35-aastast vangistust kandma serblasest sõjakurjategija, endine Serbia vägede komandör Horvaatia iseseisvussõjas ja tunnustamata Krajina Serblaste vabariigi president. **Kes?**

25 Kuulete üht isamaalist laulu. **Kes on solist?**

- 26 Seda linna peavad paljud kõige rumeenialikumaks linnaks üldse, kuigi ka selle linna ehtasid 12. sajandil hoopis saksi sisserändajad. Selle kauni UNESCO maailmapärandi nimistusse kantud linna, suveniiridest üleujutatud põiktänavates saab aimu, kui palju raha aetakse Rumeenias kokku kõikvõimalikku vampiiri-temaatilist kraami müües. Linna lähedal toimunud lahingus hukkus 1849. aastal tõenäoliselt Sandor Petöfi. Linna meeldejäädavamad vaatamisväärsused on keskaegne 9 säilinud torniga tsitadell, mäel asuv Püha Nicolause katedraal, 14. sajandist pärinev lummas kellatorn, mille lähedal asub Vlad Dracula maja, keskaegne katusega ja 175 astmega Koolitrepp ja Venezia maja. **Mis linn?**

27

See sugukond (*Chrysomelidae*) väikesi värvilisi mardikaid sarnaneb pisut lepatriinulastega. Ka nende valmikud ja vastsed turnivad taimede lehtedel, kartmata enda ärasöömist. Enesekaitseks eritavad paljud liigid mürgist vedelikku, ent sagedamini kaitstakse end mahakukutamise teel. Ohu korral tõmbavad nad tundlad ja jalad keha alla (sellest ka nimetus) ja pillatakse ennast maha. Enamik sugukonna esindajaid on silmapaistvalt punased, sinised, kollased, vikerkaarevärvides helkivad, mõned aga üleni või osaliselt täpilised. Nad on taimetoidulised ning hulgakesi võidakse taimede lehed rootsudeni paljaks närida (nagu teeb nt pildil olev kartulimardikas). Nende vastsed on jässaka ja kohmaka kehaga tõugud. **Mis sugukond?**

- 28 Fotol nähtav monument asub Ouakami eeslinnas saja meetri kõrgusel künkal. Mälestusmärk on pühendatud riigi iseseisvuse saavutamise 50. aastapäevale. Selle rajamise algatas 2006. aastal president Abdoulaye Wade. Ehitaja oli Põhja-Korea ettevõtte. Pronksist 49 meetri kõrgune skulptuur kujutab mäe seest kerkivat Aafrika perekonda. Opositsiooni pooldajates on tekitanud rahulolematust nii võõrtöölise kasutamine, monumendi maksumus kui ka selle stiil, mida on nimetatud stalinistlikuks. Pahameelt lisab ka presidendi avaldus, et 35 protsenti mälestusmärgi rajamisest tõusvatest tuludest kuulub õigusega talle kui idee autorile. **Mis linnas see monument asub?**

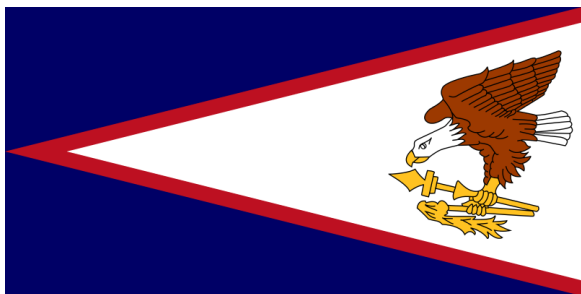

- 29 Selle praeguse miljonlinna asukohal oli genualaste poolt asutatud asula Ginestra, mis seejärel kandis Osmanite impeeriumi ajal nime Hacibey. Praeguse nimega linna esimene linnapea oli hispaanlane Jose de Ribas ning linna planeerimist ja ehitust juhtis hollandi insener Franz de Volant. **Mis linn?**

- 30 Selle taime sulgjagused lehed on aiakujundajaid juba ammu inspireerinud. Nüüd on nad jõudnud ka lilleseadajate ja lõikelillede kasvatajate huviorbiiti. Algul kasutati metsiku taime kergelt punaka varjundiga õisikuid. Praeguseks on juba aretatud mitmeid kauniõielisi sorte, nagu fotol nähtav *Dara*, mille õied on puhkedes kahvatu-roosad aga värvuvad hiljem purpurpunaseks. Õitsva taime kõrgus on 70 kuni 120 cm ja õisikud lõigatakse ära siis, kui kolmveerand õitest on avanenud. Samale taimale on pühendatud Leelo Tungla raamat "*** töötab ***-na", mis mullu pälvis "Hea lasteraamatu" tiitli. **Mis taim?**

31

Kotka küüniste vahel on kaks kohalikku traditsioonilist sümbolit: valitsuskepp (fue) ja sõjanui (uatogi). **Mis lipp?**

32

Polysticta stelleri on keskmise suurusega sukelpart. Nad kuuluvad otsesesse hävimisohtu sattunud linnuliikide hulka (110 000 - 125 000 täiskasvanud isendit kogu maailmas). Nende pesitsusalad on arktilises tundras, Eestis talvituvad alates 1970-ndaist peamiselt Lääne-Saaremaal. Nende tõttu jäi ehitamata Saaremaa süvasadam Undvasse. **Mis liik?**

33

Kuna Dian Fosseyd ja isegi Jane Goodalli on mälumängudes juba korduvalt nii koos ahvidega kui ilma küsitud, siis on tänane ahviuurijate küsimus selline: **nimetage 1946. aastal Saksamaal sündinud Leedu/Kanada naisprimatoloog**, kelle elutööks on Borneo orangutanide uurimine. Ta on oma teadustöodes näidanud, et inimahvid on mõtleavad, eneseteadvusega olendid, kellel on rikas tundeelu, ning on sellega valmistanud ette pinnast inimese põhiõiguste laiendamiseks inimahvidele. Kaks tema uurimiserühma orangutani kannavad Dalia Grybauskaitė auks nime Dalia.

34

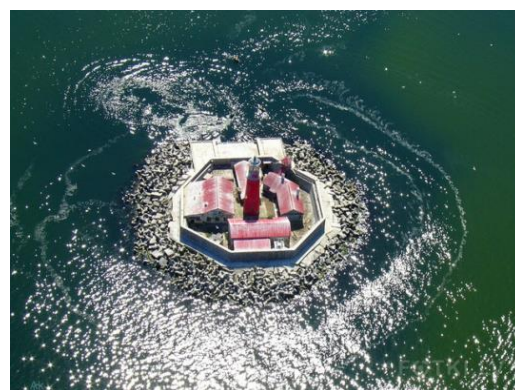

kirjandusteosest pärit, samanimelise riigi pealinnas. **Mis on nende muljetavaldavate ehitiste ühine nimi?**

Kahetsusväärseid vigu tuleb ette ka parimates peredes. Nii on raamatus „1001 ajaloolist paika, mida elu jooksul peab nägema“ ühe Strasbourgis asuva palee illustratsiooniks kasutatud hoopis Bretagne'is Pontivy's asuva kindluse fotot. Tõsi, nii kindlus kui ka loss kannavad sama nime ja on kuulunud ka sama suguvõsa esindajatele (sellest ka nimi), kuid reaalsuses lahutab neid teineteisest sadu kilomeetreid ja üks ehitistest on pärit XVIII, teine aga XV sajandist. Pilt küsimuse juures näitab lossi, mis asub ühest tuntud

35

Nimetage liustik Kaukasuses, Põhja Osseetias Kazbeki lähedal, mis on tuntud oma hukatuslike laviinide ja maalihete poolest. 1902. aastal hävitas üks selline laviin Karmadoni kuurorti ja tappis 36 inimest. 1969. aasta laviin oli aeglasem ja massiivsem ning põhjustas vaid üüratut materiaalsset kahju. 2002. aasta laviin sai aga saatuslikuks Sergei Bodrov jun ja veel 125 inimesele, kelle jää, muda ja kivilaviin enda alla mattis. Et vastamine oleks lihtsam, näitame teile ka ühte samanimelist, Eestile oluliselt lähemal asuvat objekti. **Mis liustik?**

36

Seda maailma üht hinnatuimat pipart leidub igas endast lugu pidavas Prantsuse tippköögis. Oma unikaalsuse kinnitamiseks on küsitav pipar saanud lausa geograafilise tähise (GI). Pipar on saanud nime Kambodža mereäärselt provintsilt, kus seda kasvatatakse. Punakhmeerid tegid küll põhimõtteliselt kõik, et seda pipart kultuurina välja suretada, kuid selle tagajärjel nõudlus ja ka hind pipra järele kasvasid ning praegu moodustab küsitav pipar olulise osa Kambodža põllumajandustoodangust. Vastavalt valitud kuivatamismeetodile on saadaval nii musta, valget kui ka haruldast punast terapipart. Maitset on pipar puuviljane ja puidune. Eestis on pipar saadaval ligi 150-eurose kilohinnaga. **Mis pipar?**

37

Laev küsitava linna vapil viitab tähtsale paigale veeteel varjaagide juurest Kreekasse. Vapi autor on linnapea Moissei Rabinovitš (1882-1941). 1676. aastal ehitatud kirik oli jesuiitide põhjapoolseim tugipunkt. Kuni 1826. aasta laastava tulekahjuni loeti seda praegu 8600 elanikuga linna Latgale keskuseks. Linnas on teatrimägi, sest linna omanikud XVIII-XIX sajandil ehk Platerite vürstisugu rajasid künkale teatri. **Nimetage see praktiliselt Valgevene piiri ääres asuv linn?**

38

Küsitav linn on Bosnia & Hertsegoviina suuruselt teine ning ühtlasi riigi serblaste suurim keskus. Umbes 150 000 elanikuga linna praegust väljanägemist on suuresti muutnud kaks lähiminevikus toimunud sündmust. 1969. aastal hävitas suure osa linnast maavärin ja 1993. aastal lasid serblased õhku kõik linna 16 mošeed. Kui enne kodusõda oli linna elanikkonnast serblasi ligi 50%, siis tänapäeval on see pärast 60 000 horvaadi ja moslemi lahkumist ning 40 000 serblase lisandumist puhtalt Serbia linn. **Mis linn?**

39

See vee-elani on võib-olla oma ainsas teadaolevas looduslikus asualas — Mexico City järvede ja kanalite võrgustikus — juba välja surnud. Elukad roomavad mööda veekogu põhja või ujuvad paksude sabade tõukel ringi, süües veeputukaid, väikseid kalu ja koorikloomi. Ehkki küsitavat nimetatakse tihtipeale „kõndivaks kalaks“, ei ole tegu siiski mitte kala, vaid hoopis kahepaiksega. Nad on ebatavalised selle poolest, et saavad täiskasvanuks moondefaasi läbimata — selle asemel, et kasvatada endale kopsud ja kolida maismaale, hingavad täiskasvanud isendid ikka lõpustega ja jäävad vee-elulisteks. **Kes?**

40

Mis nime kannab see põhjapõdra-, nafta- ja maagaasirikas poolsaar Kara meres? Poolsaare pikkus on 700 km, laius kuni 240 km ning pindala 122 000 km². Kohalike põliskasukate neenetsite keeli tähendab see koht „maailma lõppu“. Kes geograafias jänni jääb, võib meelde tuletada keskmaajooksu kahekordseid maailmameistreid.

41

See on madaraliste sugukonda kuuluv liht- või täidisõitega igihaljaste põõsastaimede perekond, millel on 142 liiki. Oma nime on ta saanud šoti päritoluga ameerika botaaniku järgi. See tugevalt lõhnav taim on Pakistani rahvuslill, ta on väga levinud ka toataimena. Prantsusmaal on mehed traditsiooniliselt kandnud küsitava õit õhtuülikonna taskus. **Milline taimeperekond?**

42

Kui eestlased võrdlevad eputavat inimest paabulinnuga, siis venelased ütlevad „gordõi kak gogol“. Ja silmas ei pea nad mitte kirjanikku, vaid samuti üht lindu, kelle pulmamängust ilmselt see väljend on tuletatud. Muiste korjati pesadest osa mune ära ja neid söödi, aga pärast poegade pesast lahkumist korjati pesadest sulgi. Eriti suure ulatuse saavutas see Kiievi-Venemaal X ja XI sajandil, mil muna- ja udusulemajandus põhjustas kroonikate teateil vene vürstide vahel relvastatud kokkupõrkeid. **Mis lind on gogol?**

43

Selle riigi rahasüsteem on üks segasemaid maailmas. Põhiühik ariary jaguneb 5 frangiks, rahatähtedel kasutatakse kas üht või mõlemat tähistust. Münte on käibel 10, 1/5 ariaryst ehk 1 frangist kuni 50 ariary ehk 250 frangini. 1-frangist münti nimetatakse ka *iraimbilanja* ning 2-frangist *venty sy kirobo*. **Mis riik?**

44

Iraani viimase šahhi suveresidents asus ligi 31 000 elanikuga Kaspia mere äärses linnas, mis on iraanlaste seas populaarne suvitukoht. Linna üks osa on kõige radioaktiivsem asustatud koht maailmas, radiatsioon pärineb kuumaveeallikatest. 1971. aastal sõlmiti linnas rahvusvaheline märgalade konventsioon, millega on nüüd liitunud 168 riiki, viimati Kiribati. Eesti liitus 1994. aastal, meil on selle konventsiooniga seotud 17 objekti, enamusest Lääne-Eestis. **Mis linnast on jutt?**

45

Millise riigi hümn? Seda on muuhulgas mängitud ka Kadriorus.

*Despoei tugiù, sciù d'u nostru paise
Se ride aù ventu, u meme pavayun
Despoei tugiù a curù russa e gianca
E stà r'èmblièma d'a nostra libertà
Grandi e picui, r'an tugiù respeta.
Amu ch'ùna tradiçion,
Amu ch'ùna religiun,
Amu avüu per u nostru unù
I meme Principi tugiù
E ren nun ne scangera
Tantu ch'u suriyu lüjerà ;
Diu sempre n'agiüterà
E ren nun ne scangera*

46 See pealinn asub linnaga samanimelise jõe ääres ning naabერიigi külje all. See on üks vanemaid linnu kogu mandril, elanikke on seal veidi üle 500 000, linnastus aga üle 2 miljoni (umbes 1/3 kogu riigi rahvastikust). Linnas on Silvio Pettirossi nime kandev lennujaam, kaks ülikooli ning kaks maailma TOP 25 sekka arvatud jalgpallklubi (IFFHS statistikute rehnuti järgi). Maakera vastasküljele jääb Taiwani pealinn Taipei. **Mis linn?**

47 Mehhikos Oaxacas tähistatakse 23. detsembri öhtul püha *Noche de los Rábanos*, kus võisteldakse ühest juurviljast (*Raphanus sativus*) kujude nikerdamises. Huvilised tulevad kokku, et juurviljadest Jeesus Kristuse sünni, loomi või ajaloolisi sündmusi kujutada. Alguse sai see juba 1897. aastal, kui tollane linnapea korraldas vana traditsiooni elustamiseks uhke festivali. Nüüdseks on sellest saanud rahvapidu. Arvatakse, et taim on pärit hoopis Aasiast. Meil kasvatatavad sordid on näiteks «French Breakfast», „Carmen“, „Forum“ ja „Lada“. Jõgeva Sordiaretuse Instituudis aretatud sordil on originaalne nimi „Jõgeva 169“. **Milline juurvili?**

48 Pildil olev kaljusaar asub 460 km Suurbritanniast läänes, 423 km kaugusel Iirimaa loodes ja 800 km Islandist lõunas. 15. septembril 1955 vintsiti helikopterilt kaljule 4 briti meremeest, kes heiskasid saarel Union Jacki ning kuulutasid selle Ühendkuningriigi osaks. Mitmed riigid (näit Iirimaa) pole seda siiani tunnustanud. 1970-ndaist alates on kalju pakkunud huvi eelkõige seiklejatele, raadioamatööridele ja Greenpeace'i aktivistidele. 1985. aastal pidas SASi ellujäämisekspert Tom McClean kaljul kõrvalise abita vastu 42 päeva, see on ka pikim järjestikune saare asustamise aeg. **Nimetage see üksik isoleeritud 784 m² suurune ja merepinnast 21 m kõrgusele küündiv kaljurahn Atlandil.**

49

See suurekasvuline koeratõug (isaste keskmine turjakõrgus 75 cm) on saanud oma nime ühe Stuttgardi-lähedase linna järgi. Kolm seda tõugu koera olid näitlejateks 1997. aasta filmis „Ürgne kutse“, kehastades koera nimega Buck. **Milline tõug?**

50

Kuulete Soomes hästi tuntud lastepsalmi „Kuule, Isä Taivaan“. See meloodia on kirja pandud 1897. aastal hoopiski mitte Soomes. Laul on tänapäeval kahe riigi hümniks, kolmandas riigis koosneb hümn poolenisti sellest ja poolenisti ühest muust meloodiast. Veel kaks riiki on seda hümnina kasutanud, kuid nüüd endale uue hümn leidnud. **Nimetage üks neist viiest riigist.** (vastustelehele kirjutage üksainus riik)

- 51 Vaatamata boikotikampaaniale kujunes Sebastian Coe ja Steve Ovetti vaatamängulistest vastasseisust Moskva olümpial üks spordiaasta suursündmusi, millest räägitakse tänini. Ka duellist kasvas välja midagi enam. **Kes trügis 1500 m jooksus brittide vahele?**

- 52

Vasakpoolsel fotol olev Indiast pärit majandusteadlane, kelle mõjukad tööd ühiskondlikust valikust, inimarengust ja heaolumajandust viisid muuhulgas ka inimarengu indeksi (HDI) loomiseni, sai Nobeli preemia 1998. aastal. Samal aastal sai parempoolsest mehest oma riigi peaminister ning ta on seda tänini. **Mis on nende meeste ühine nimi?**

- 53 Pildil on kaks jalgpalli MM-finaalis mänginud venda. Vasakpoolne vennas on aastajagu noorem, tema profikarjäär vältas kauem, kuid oli venna omast kahvatum; napi kaotusega lõppenud MM-finaalis oli ta mängu vanim osaleja. Seevastu triiksärgis tüüp oli tosin aastat varem MM-finaali võites üks kohtumise nooremaid. Tema karjäär oli lühem, ent ere, sisaldades pea kõiki olulisi titleid, mida proffidel oli võimalik üldse võita. **Mis on vendade ühine perekonnanimi?**

- 54 Võistluspurjetamise „vormel üheks“ peetava America's Cupi finaalis võistlevad prestiižika „Vana Kannu“ pärast kaks jahti, karikakaitsja vastaseks on väljakutsuja. Väljakutsuv purjejaht selgitatakse pretendentide omavahelises võistluses ning esimene selline rahvusvaheline regatt toimus 1970. aastal. Osalejate rohkuse tõttu on need America's Cupi eelvõistlused mõnikord toimunud mitmeosalisena, kuid alates 1983. aastast alati kandnud ühe ja sama peatoetaja nime. Suursponsoriks on miljardeid väärt prantsuse bränd ning seni viimane, järjekorras 8. sellenimeline regatt peeti 2013. aasta augustis San Franciscos (kus itaallaste ja rootslaste ees rändas võit Uus-Meremaale). **Mis brändi nime see purjeregatt kannab?**

- 55 Prestiiz, jõudlus, tiptasemel tehnoloogia ja absoluutne vastupidavus – need neli märksõna on kirjeldanud ühe Šveitsi luksuskellade tootja filosoofiat alates asutamisest 1860. Toodetakse ka kronograafe, mobiiltelefone Meridiist, päikeseprille, prilliraame ja natuke muud moe-kila-kola. Disaini ilmestab sportlik stiil, käsikäes elegantsiga ning pilguga homsesse. Inspiratsiooni leitakse tihti spordimaailmast, modellideks ja muusadeks on absoluutsed tipptegijad. Eestis on saadaval mudelite perekonnad Formula 1, Aquaracer, Carrera, Grand Carrera, Link ja Monaco. Mitmetel suurvõistlustel on vastutatud ajavõtusüsteemi eest, kuid sekka on trehvanud ka halvemaid päevi – nt F1 2003. aasta Brasiilia GP võitjaks tunnistati ebakorrekse ajavõtu tõttu vale mees ning hooaja lõpul tõmbuti F1 sarjast ka tagasi. **Mis firma?**

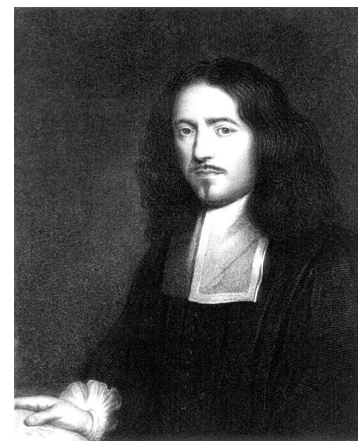

56 See kosmodroom valmis 1959, kuid NSV Liit eitas rajatise olemasolu 1983. aastani. See ehitati mandritevaheliste ballistiliste rakettide stradipaigana Arhangelski oblastisse, kuna üle Põhja-Jäämere oli lühim tee Ameerika Ühendriikidesse. Ehkki asukoha laiuskraad muudab selle paiga osade lähetuste jaoks kasutuks, on seal toimunud üle 1500 raketistardi, rohkem kui kusagil mujal, ning kosmosesse on toimetatud üle 2000 satelliidi ja kosmoselaeva – praktiliselt iga kolmas kosmoseparaat maailmas. Pärast NSV Liidu lagunemist jäi seal veidi vaiksemaks, kuid sel sajandil on aktiivsus taas tõusnud. Ka venelaste uus Angara rakett on konstrueeritud just selle kosmodroomi eripärasid silmas pidades. **Mis kosmodroom?**

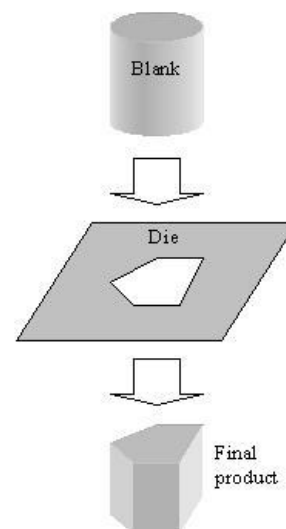
Pildil on ainus suusa-sportlane, kes 2014. aastat resümeerides võib tõdeda – võitsin olümpiakulla, tulin maailma-meistriks. **Kes ta on?**

58 See Pisa Ülikooli kasvandik avastas konna kopse uurides kapillaarse vereringe. Hiljem avastas ta veel vere punalibles ja kirjeldas mitmeid teisi kehahoodustisi, näiteks kopsualveole. Tema nime kannavad mitu anatoomilist objekti: ... sooned (putukate erituselundid), ... kehakesed (neerukehakesed) jt. **Kes?**

59 See ladina keelest tuletatud termin tähendab metalli või muu materjali (näiteks plasti) töötlemist selle surumisega läbi matriitsi kalibreeritud ava. See termin on ka andnud nime vastavale keevitusliigile, kus liide tekib kuumutatud detailide surumisel läbi matriitsi ava. Seda kasutatakse ka toiduainetetööstuses saamaks ühetaolisi tooteid (näiteks makarone).

Milline termin?

Kõik märgid näitasid, et fotol olev eestlane (sic!) kasvatab tänavu Eesti spordiajaloo läbi aegade võimsaima *play-off*-habeme. Ja võib-olla nii juhtuski, ehkki habemele tehti lõpp veidi varem kui hooajale. Õigupoolest eeldaks, et sellised tõelised taliibi moega mehed on ümberlõigatud, tsiteerivad koraani peast ja toimetavad kaugetel maadel, kuid tema tõestas end tänavu Eestis ja kaugele piiri taha on komandeeritud hoopis tema vend. **Kes on pildil?**

61

See 3 x maailmameister peab oma elu kõige kohutavamaks katsumuseks kooliaastaid, sest düsleksikuna oli tal programmi täitmisega tõsiseid raskusi. Nii on mõistetav, miks võis teda noil aastail kohata pigem lasketiirus või garaažis nokitsemas. Hilisema ereda sportlaskarjääri kibedaima pettumuse pidi ta alla neelama oma 21. sünnipäeval, kui tegi 1960. aasta Rooma olümpiamängude katsevõistlustel aasta viletsaimad lasud ning kaotas kindlana näinud koha brittide kaevikrajaesinduses. Puudu jäänud vaid üks tabamus... Ju oli talle ette määratud legendiks saada ja rüütlikeisusesse tõusta tänu saavutustele ühel teisel spordialal. **Kellest on jutt ja pilt?**

62

Kes on see Pärnu Poeglaste Gümnaasiumi vilistlane (eluaastad 1912-2010)?

63

Küsimine Leedu „korvpalliveterani“. 1979 sündinud korvpallur võitis koos Lietuvos rytasega kahel korral ULEB karikasarja ja oli 2009/10 hooajal Kristjan Kanguri meeskonna- ja tookaaslaseks Villeurbanne'i ASVEL-is. Oma parima esituse koondise eest tegi küsitav Pekingi OM-il, kui viskas Horvaatia vastu 20 punkti. Hiljem on ta mänginud veel näiteks Oldenburgis, Valencias, Tofases ja Bilbaos. Lõppeval hooajal tuli tagasi Leetu Prienaisse ja just „tänu“ tema esitustele pidi Tartu Rock BBL-i finaalist suu puhtaks pühkima. Prienai üllatusvõiduga lõppenud Leedu karikavõistlustel valiti küsitav aga MVP-ks. **Kes?**

64

Kossi kõrvaklappide reklaaminäoks on endine sportlane, kelle auhinnakogusse kuulub muuhulgas 12 olümpiamedal (igat värvi neli). Oma (seni) viimaselt olümpialt võitis ta 41-aastasena 3 hõbemedalit. Esimese olümpiamedali – ja kohe kuldse – võitis ta aga juba 24 aastat varem, 17-aastaselt. **Kes?**

65

Koolis on meile kõigile ilmselt õpetatud taandatud ruutvõrrandi ($x^2 + px + q = 0$) lahendamist. Selle lahendamine on imelihtne, kui kasutada vastavaid valemeid, mis viivad võrrandi tegurdatud kujule: $(x - a)(x - b) = x^2 - bx - ax + ab = x^2 + (-b - a)x + ab$, kus a ja b on mingid reaalarvud. Siit tuleneb, et $p = -(a + b)$ ja $q = ab$ (a ja b asemel kasutatakse ka tähiseid x_1 ja x_2). **Kuidas neid valemeid nimetatakse** ehk kes töötas juba 16. sajandil tulevaste õpilaste meeleheaks välja need valemid (ka teoreemi)? Neid valemeid saab rakendada ka kuupvõrrandi puhul.

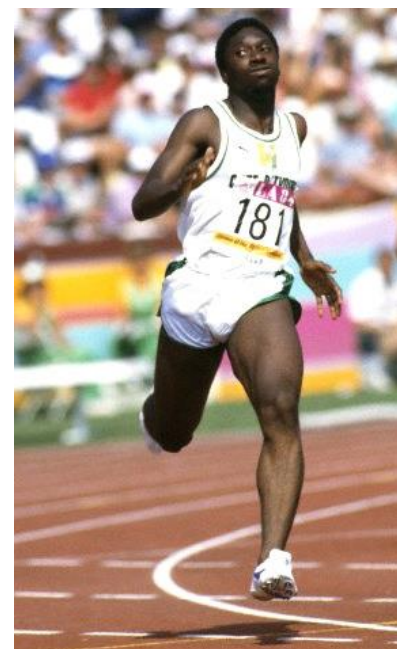
- 66 1935. aastal pani üks ekstsentriline briti laevamagnaat ja poliitik välja pildil nähtava auhinna kiireimale Atlandi ookeani ületavale laevale ning seda auhinda teataksegi tema nime järgi. Kui Sinise lindi auhinda võis püüda ainult suunal Euroopast Ameerikasse, siis küsitava auhinna statuuti on aja jooksul muudetud ning suurimat keskmist kiirust tohib püüda nii sõidul idast läände kui ka läänest itta. Alates aastast 1998 on selle auhinna omanik Tasmaanias ehitatud katamaraan Cat-Link V (praeguse nimega HSC Fjord Cat). **Mis nime (kelle nime) see auhind kannab?**

- 67 See klubi alustas ABA liigas mängu Rocketsi nime all ning pidi NBA-ga liitudes nime vahetama, kuna sellenimeline Houstoni meeskond oli juba olemas. Lae all ripuvad numbrid niisuguste meeste auks: 2 – Alex English, 33 – David Thompson, 40 – Byron Beck, 44 – Dan Issel ja 432 – Doug Moe. Viimati nimetatud oli 1980–1990 peatreener, keda 1988 tunnustati NBA aasta treeneri nimetusega. Praegune peatreener on 3 x NBA tšempion Brian Shaw, kelle korraldusi kuuluvad ka nt tšehh Veselý ja itaallane Gallinari. Kodumänge mängitakse Pepsi Centeris ja seda areeni jagatakse kahekordse Stanley Cupi võitjaga jäähokis. **Mis korvpalliklubist on jutt?**

- 68 Ta on maailmameister ja 4 x MM hõbe, elab hetkel Torontos ning on oma sünnimaa 21-kordne meister. Ta on sündinud 1970 ja hüüdnimeks pandi talle treeninglaagris Elevant. Mitte et ta paks oluks, vastupidi – omasõnusti võis ta süüa nii nagu tahtis, aga kaalus juurde ei võtnud, see jäi ikka 50 kg kanti. Ta lõi omanimelise spordiklubi ja riiebrändi Slonny mille toodangut kannavad peamiselt ühe kindla spordiala harrastajad, enamasti algajad (Eestis, muide, üsnagi levinud). **Kellest on jutt?**

- 69 Pildil lippab Lääne-Aafrikale läbi aegade esimese ning oma kodumaale seni ainsa olümpiamedali toonud mees. See hõbe pärineb 30 aasta tagusest Los Angelesest ja võitis selle veidi varem Aafrika meistriks tulnud veerandmailer, kes on tänini Aafrika rekordimees 300 m distantsil (31,74 / 1986). MM-il jäi ta parimaks kohaks 7. (1987), ehkki poolfinaaliaeg võinuks anda pronksi. Oma teise Aafrika tšempionitiitli võitis ta 1989 ning loobus sama hooaja lõpul tippspordist. 1992. aasta kevadel suri ta 29-aastasena viiruslikku meningiiti. **Kes?**

70

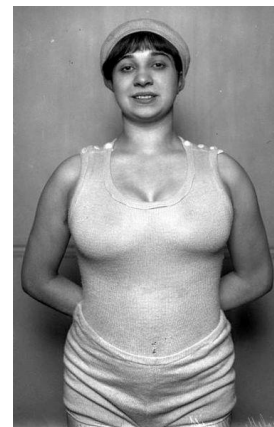

Selle Hannoveris sündinud mehe eluaastad olid 1738-1822. Ta kirjutas muude muusikateoste kõrval 24 sümfoonia. Kuulete tema 13. sümfoonia I osa.

Tuntum on ta oma muu tegevuse tõttu, kus tema arvel on üle 2400 ühiku. **Kes?**

- 71** Fotol on prantsuse kunagine silmapaistvaim naissportlane. Ta mängis Prantsusmaa naiste jalgpallikoondises, võitis 1921 naiste maailmamängudel Monte Carlos odaviske ja kuulitõuke ning oli kibe käsi pea kõigil olümpiaprogrammi kuulunud aladel poksist ja maadlusest alates kuni vettehüpeteni. Olümpial tal võistelda siiski ei õnnestunud, osaliselt elukommete tõttu – ta oli avalikult lesbiline, tossas nagu korsten ja jõi nagu loom. Niisiis tegi ta algust rallisõiduga, osaledes edukalt mitmetel suursõitudel. Ta otsustas isegi rinnad eemaldada, et autosse paremini ära mahtuda... Ehkki oli I maailmasõja veteran ja läbi teinud Somme'i ja Verduni lahingud, otsustas 1930. aastate keskel pooli vahetada ja tegi koostööd natsidega. 1944. aastal said vastupanuvõitlejad „Gestapo hüaani“ kätte ja lasid ta sõelapõhjaks. Tema perekonnanimi kattub 1919–1984 tegutsenud autotootjaga, kuid see on puhtjuhuslik ning tõenäoliselt ta kunagi seda marki autodega ei sõitnud. **Kes?**

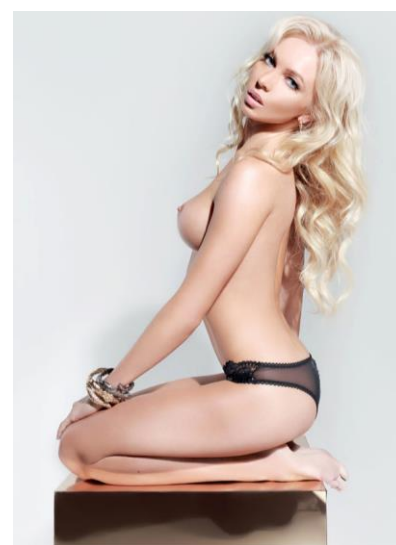

Selle seadme leiutas 1832. aastal Belgia füüsik Joseph Plateau. Seda seadet saab kasutada efekti tekitamiseks, kus kiiresti liikutavat eset või kujutist nähakse liikumatuna ning vastupidi (objekti nähakse liikuvana, kui tema liikumatud asendid kiiresti vahelduvad). Kõnealust efekti kasutatakse kinos, televisioonis, võngete mõõtmisel, aga ka valgusefektide tekitamisel diskodel ja ööklubides ning autode süüte reguleerimisel. **Mis seade?**

- 73** 2013. aasta kümneks kõige turvalisemaks lennufirmaks, mis pälvisid seitse täрни seitsmest, olid Qantas, Air New Zealand, Emirates, Etihad, Cathay Pacific, Singapore Airlines, Virgin Atlantic, EVA Air, All Nippon Airways ja Royal Jordanian. Kui teised lennufirmad on ehk tuttavamad, siis küsime, **millise riigi lennuväli on 8. märtsil 25-aastaseks saanud EVA Air kodulennuväljaks?**

- 74** Esimest korda võeti see kasutusel 1972. aastal ning tehti midagi – lausa kahel korral. Seejärel tehti seda korra aastas, v.a 1980, 1984, 1986, 1988, 1991 ja 1996. Pärast 1998. aastat on seda tehtud vaid 2005, 2008 ja viimati 30. juunil 2012. Kokku on seda tänaseni tehtud 25 korda. Järgmisel aastal otsustatakse küsitava edasise saatuse üle ning võimalik, et sellest otsustatakse loobuda, kuna see tekitab tõsisid tehnoloogilisi probleeme. **Millest on jutt?**

- 75** Kes on see „püss“? Tõsi, initsiaalid annavad kokku vaid püstoli... Kui on mahti teksti lugeda, siis olümpiatsüklite kaupa: 2002 oli OM 4. ja pälvis esimese viiest järjestikusest EM-kullast, 2006 Torinos võitis OM kulla, 2010 Vancouveri OM ajal kasvas enda ja Aleksei Jagudini paarikuist tütrekest ning Sotši OM ajal lõpuks paljude jaoks *jackpot* – poseeris Playboyle. Mainimata jäid 2002 ja 2003 MM-hõbedad ning 2004 ja 2005 MM-kullad. Ehkki tütre sai Jagudiniga, oli sportlaspäevil tema kindlaks partneriks hoopis keegi teine. **Kes on pildil?**

76

ETV lastesaates "Lastetuba" askeldavad toredad tegelased, kes üheskoos või eraldi aitavad väikesel vaatajal olulisi asju tähele panna ja neid mõista. Üks neist on Tõnu, keda kehastab 1977. aastal Pärnus sündinud näitleja. Ta on vabakutseline, kelle elu- ja tööstiili juurde kuulub ise toidu valmistamine, leiva küpsetamine, meditatiivsed praktikad ning rõõm elust ja kaaslastest. Eluteel oli pikka aega tema kaaslaseks Kersti Heinloo. Mõned tükid, kus ta on osalenud: "Ruudi", "Head käed", "Sügisball", muusikal "Raudmees". **Kellest on jutt?**

77

Nimetage kirjanik, kelle tööde peategelaseks on Turu eradetektiiv Jussi Vares. Tema raamatute põhjal on Soomes tehtud ka 8 mängufilmi. Eesti keeles on Mirabilia sarjas ilmunud seni 5 küsitava autori teost - „Kollane lesk“, „Kolmeteistkümnnes öö“, „Aprillitüdrukud“, „Hard Luck Cafe“ ja „Kolme jalaga mees“.

78

Aastal 1989 Austraalias reisil viibides olid kolmel baski noormehel - Gonzalo Dominguez de Bidaurreta, Koldo Aiestaran ja Mikel Urmeneta - näpud põhjas. Nende plaan oli saada kuulsateks kunstnikeks ja pappi kokku roobitseda. Poisid otsustasid kojusõidu tarvis hakata endajoonistatud piltidega T-särke valmistama ja müüma. Kui algul kulus särgimüügist saadav raha veini jm taolise peale ära, siis varsti muutus seltskond nii kuulsaks, et kunstiõpingud lükkusid tahaplaanile ja keskenduti rahateenimisele. Algul joonistati peamiselt

kõvade munadega pulle, edaspidi ka lambaid ja igasugu muid tegelasi. **Mis on selle kunstnikest sõpruskonna ja brändi nimi?** Baski keeles tähendab see kirbu suudlust.

79

Küsitav näitleja tegi oma debüüdi suurel ekraanil Jean-Jacques Annaud' filmis „Quest for Fire“ (1981). Tõele au andes ei näe ta ka oma tuntuimas filmiroolis 23 aastat hiljem oluliselt parem välja. Tõsi, selles filmis peab ta juba ka rääkima. „Roosi nimes“ mängis ta moondunud näoga küürakat, „Beauty and The Beast“-is poolinimest, pool-lõvi, „Dr Moreau' saares“ oli ta poolenisti inimene, poolenisti krt-teab-mis loom ja ega tema „Star Trekis“ kehastatud võõraste tsivilisatsioonide esindajad samuti kuigi kenad polnud. Sestap pakubki tema vaatamine seriaalis „Sons of Anarchy“ lausa silmarõõmu. **Kes on see tavaliselt koletisi kehastav näitleja** (sünd. 1950)?

80

Kes on loonud teose, millele ta pani pealkirjaks „Salut d'Amour“? Seda on olnud ETV vaatajatel hiljaaegu võimalik kuulata nii Klassikatähtede saates kui ka seriaalis "Downton Abbey"?

81

See läti näitleja, lavastaja ja stsenaarist elas aastail 1931 – 1992. Mängis loomulikult tihti filmides sakslasi, kuid sai ka NSVL rahvakunstnikuks. Võttis oma 1982. aastal valminud filmi „Taraan“ peassa mängima Rudolf Allabardi (pärast tema osatäitmise nägemist filmis „Tuulte pesa“). **Kes?**

82

Ta sündis 1965 Kuressaares, lõpetas 1992 Tallinna Kunstiülikooli metallikunstnikuna ning kolis seejärel Berliini elama ja kunsti looma. 1996. aastal võitis ta 393 teemandiga prossi Pentagram eest juveelimaailma olulisima auhinna DeBeers. Viimasel ajal on rohkem tegelenud maalimisega. 2011 üllitas raamatu "Ettevaatust, kunst! Mida teha. Kuidas ja kui palju." Suvel 2013 oli Vabaduse galeriis avatud näitus "Picture. Pilt". **Kes on see ehte- ja maalikunstnik?**

83

12. novembril 2013 müüdi New Yorgi Christie`se oksjonil tema oranž õhupallikoer *Balloon Dog (Orange)* 58,4 miljoni dollariga. See on suurim summa, mis on oksjonil makstud elava kunstniku töö eest. **Kes on teose autor?**

84

Tõenäoliselt on paljud teist näinud filmi „Printsessi päevikud“ Anne Hathawayga peaosas. Filmi aluseks on kellegi Meg Caboti 2000 aastal ilmunud samanimeline romaan. Tõenäoliselt on aga tegu haleda plagiadiga ühest 114 aastat varem ilmunud lastekirjanduse klassikasse kuuluvast teosest, mille autoriks on samuti üks naiskirjanik. Lihtsalt tegevus on toodud kaasaega, poisist tehtud tüdruk jne. **Nimetage see 1886. aastal ilmunud teos (autor ja pealkiri!), mille peategelaseks on tavaline ameerika koolipoiss Cedric Errol.** Eesti keeles on see ilmunud 1923, 1992 ja 2008 ning audioraamatuna Salme Reegi esituses.

85

Kogenud mälumängur kirjutaks küsimusele “Mis pilli pildil mängitakse?” kohe vastuseks - Alpi sarve. Antud juhul see vastus meid aga ei rahulda, sest pigem on selle puust valmistatud pilli näol (materjaliks sobivad ainult välgust tabamuse saanud puud) tegu Karpaadi sarvega. **Nimetage see Ukraina, Poola ja Slovaki rahvapill.**

86

*Mai sai angerjaks mereje.
See oli hukku Maiekese,
Surm Maderu naise noore.
Küla kuku, valla kuulsa,
Toome õie, maa toreda.*

*Nüüd on loo lõppemine,
Sõna järje jättamine.
Olgu nõnda, jäägu jälle,
Takka targemad tasuvad.
Olgu otsad hommeneksi,
Tulevaksi reede'eksi,
Kalliks Kadri õhtu'uksi,
Jõulu pikiksi pühiksi,
Nikkel-näkkel nääri'eksi.*

Need on 14 lõpurida 1924. aastal valminud poeemist, alapealkirjaga „Lugulaul orjaajast neljas loos“. Autor kavandas sellest uut Eesti rahvuseepost. Aga kuna teos ei küündinud „Kalevipoja“ tasemele, vajus see aastateks unustusehõlma. **Mis on selle peaaegu eepose nimi ja kes on autor?**

87

Küsimine Eesti näitlejannat, kelle filmitöödest tuntuim on peaosa Belarusifilmi 1970 aasta filmis "Ootamatu armastus"

(Нечаянная любовь) Ta lõpetas 1969. aastal Moskva Štšukini nimelise Teatrikõrgkooli. Aastatel 1969–1984 töötas Tallinna Draama-teatri näitlejana, seejärel oli Teatriliidu vanem-konsultant ja erialaliitude vastutav sekretär. 1973-1976 oli Reklaamiklubi saatejuht. On olnud abielus Bulgaaria lavastaja Mladen Kiseloviga. **Kes?**

88

Enne, kui ta sõndas maalida kuninga armukest Marie-Louise O'Murphy't (parempoolne maal), poseeris talle peaaegu samas poosis oma naine (vasakpoolne maal). **Kes on see kunstnik?**

89

Filmiajaloost on teada kõigest kaks näitlejat, kes on filmides tapetud nii Terminaatori, Predatori kui ka Alieni poolt. Üks neist on Bill Paxton, teine aga küsitav. James Cameron kujutas just seda oma sõpra mängimas Terminaatorit. Samuti aitas küsitav teda Terminaatoriks grimeeritud üllatuskülalisena ühel kohtumisel investoritega. Paraku mängis hiljem Terminaatorit teadagi kes. Sama näitleja pidi peaaegu mängima ka teist legendaarset ulmetegelast RoboCopi, kuna Peter Welleril oli raskusi Robocopi kostüümi mahtumisega. Eesti televaatajad teavad küsitavat kindlasti ka teleseriaali Millennium peaostäitjana. **Kes?**

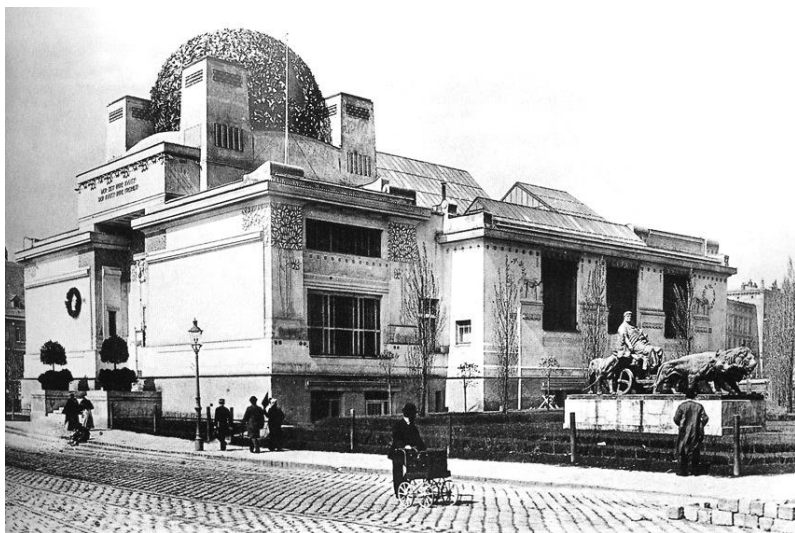
90

Ta on esimene internetipõhise Rockabilly Hall of Fame'i liikmeks saanud muusik. Tema tuntumaiks looks oli ilmselt 1956 aasta hitt "Be-Bop-A-Lula", mida ta esitas koos oma ansambliga Blue Caps. **Kes (1935-1971)?**

- 91 See mitme tähtsa suguvõsa valduses olnud küla anti Maksim Gorki soovitusel 1934. aastal NSVL kirjanike liidule ja enne teist ilmasõda ehitati sinna saksa arhitektide projektide järgi poolsada maja. Külas elasid Boris Pasternak, Kornei Tšukovski, Andrei Tarkovski isa Arseni (kõik kolm on ka külakalmistule maetud), Ilja Ilf, Ilja Ehrenburg, Isaak Babel, Konstantin Simonov, Veniamin Kaverin, hiljem näiteks Bulat Okudžava, Jevgeni Jevtušenko, Bella Ahmadulina. Pasternaki, Tšukovski, Okudžava ja Jevtušenko majad on avatud muuseumidena, metsaalune on aga uusrikaste paleesid täis ehitatud. Ka õigeusu kirik soetas küla serva mõned majad ning Aleksius II elas (ja ka suri) seal asuvas patriarhi residentsis. **Mis küla?**

92

See ehitus püstitati 1898. aastal kaasaegse kunsti muuseumiks ja sedasama ülesannet täidab hoone tänagi. Oma nime on hoone saanud kohaliku juugendstiili tähistavast sõnast. Hoone kujutis kaunistab kohaliku 50-eurosendist münti. **Nimetage see sõna** kohaliku juugendi tähistamiseks. Kui see ei meenu, saate punkti linna nime eest, kus see hoone asub.

- 93 See filmistuudio loodi 1987 eriefektide ja telereklaamide tegemiseks. 1997 ostis stuudio 20th Century Fox. Stuudio on teinud eriefekte filmidele Titanic, X-Files, Armageddon jne. Stuudio tähelend algas aga 2002. aastal, mil „Jääajaga“ kerkiti animafilmitööstuse kolmandaks hiiuks Pixari ja DreamWorksi kõrvale. Lisaks „Jääajale“ ja selle järgedele on selle stuudio toodang ka „Robotid“ ning „Rio“. **Mis stuudio?**

- 94 Küsimus on osaliselt ajendatud ühest eelses paarismängus küsitud küsimusest. **Nimetage see GITISE lõpetanud Tallinna Vene teatri näitleja**, kes praegu teeb kaasa etendustes „Antigone“, „Kas ma tohiks olla Mozart“ ja „Paabeli torn nr 1“. Teda loetakse praegu üheks huvitavamaks ja paljutöotavamaks nooreks näitlejannaks Eestis. Oleme teda näinud ka filmides „Punane elavhõbe“, „Idioot“ ja „Elavad pildid“.

- 95 Meenutab Enn Vetemaa: „Niguliste kiriku kõrval elas *** - üks kummaline, eriti andekas mees, kes oli ka mu õppejõud konservatooriumis. Tema oli Uku Masingu moodi mees, ka fenomenaalne tegelane. Sinna kogunes erudeeritud inimesi ja seal nägi väga palju kauneid naisi. *** oli paranoiline ja geniaalne ühekorraga. Kui Masing suutis korraga terve lehekülje endale meelde jätta, siis ***-l oli absoluutne muusikaline mälu – mis on päris suur õnnetus. Kogu muusika, mis ta oli kunagi kuulnud, jäi talle raudselt meelde ega läinud enam iial peast ära. ... Ta ei saanud selle tõttu üldse nooti lugeda, tal hakkas noodikirjast halb. Muusikaajaloo tundides mängis ta kõik muusikanäited peast. ... Tal endal oli kolm või neli sümfooniati, need on väga head, aga ta ei saanud neid ise kirjutada. Neid kirjutasid talle tema õpilased nii, et ta laulis ise häälega kõik flöödid ja oboed ette.“ Kuuleme tema keelpillikvartetti nr.2. **Kes on helilooja (1914-2002)?**

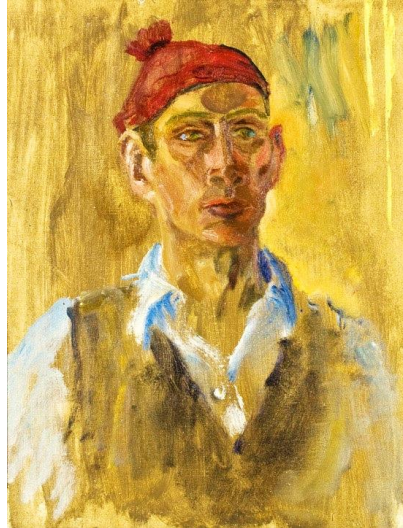

96

Millise ansambli maskotiks on Snaggletooth? See tegelane ilmus ansambli esimese plaadi kaanele aastal 1977 ning tema hambad on saanud inspiratsiooni bändi juhtfiguuri omadest.

97

Esimeses ilmasõjas oli ta esmaabiauto juht. Prantslased arreterisid ta spionaaži-kahtlusega ja hoidsid 3,5 kuud vangis. Selle kogemuse põhjal kirjutas ta romaani „Enormous Room“. 1931 reisis NSV Liidus, sellest kirjutas raamatu „EIMI“. Rohkem on tuntud luuletajana, kirjutas üle 2900 luuletuse. Tuntud radikaalsete eksperimentide poolest, mis ennekõike puudutavad süntaksit ja õigekirja. Björk on mitut tema luuletust laulutekstina kasutanud. Ta oli ka aktiivne kunstnik ning töötas mitu aastat ajakirja Vogue kunstnikuna. Näete tema autoportreed. **Kes oli see** väikesed tähti armastanud luuletaja (1894-1962)?

98

Eelmisel aastal avaldas Läänetasandiku OÜ põnevusromani „Alfredssoni afäär“. Raamatu tõlkis inglise keelest Saale Väester, selle autor on aga ainsa eestlasena surmamõistetute kambris hukkamist ootav mees. Surma mõisteti ta juba 1991. aastal. **Kes?**

99

Kuna paljude arvates said selle aastaste Eesti meistrivõistluste küsimused kindlasti enesetapjalikult rasked, siis oleks sobilik küsida teie käest **maali „Enesetapja“** (valminud vahemikus 1877-1881) **autorit**.

100

Kuulete üht tänavu tuntuks saanud kollektiivi. Pala pealkiri on „God is good“. Nimetage **bändi solist**, kes koos venna Erkiga arenes rockmuusikuks ansambelis Nevevis. (kui solist ei meenu, saab 1 punkti selle uue kollektiivi nime eest)

101

Kui peale Rosimannus-Pentuste avastusretke paapuade maale võis kindlalt väita, et Rain pole nii suuri (me kõik mäletame fotot Rainist koos emaste suurerinnaliste paapuatega), enne näinudki, siis teatava mööndusega võib sama väita ka Keidi kohta. **Küsime paapuade rahvarõivast** (mis on sageli meestel üldse ainus rõivaese). Kantakse seda peenise otsas ja see võib olla üsna muljetavaldava pikkusega.

102

Esimese 15 Rooma keisri seas oli teadaolevalt ainult üks, kellel polnud homoseksuaalseid suhteid. Kuna selline käitumine oli Rooma ülikute seas tollal ebaharilik ja tavatu, naersid kaasaegsed poeedid ja kirjanikud keisri üle ning väitsid, et ainult naistega seksides muutub keiser ka ise varsti naiseks. Ühtlasi oli küsitav ka esimene väljapool Roomat sündinud keiser. **Kes?**

103

II maailmasõja ajal kutsuti USA Vaikse ookeani laevastikus sanitare kokkuleppeliselt just fotol oleva populaarse filmidiiva eesnimega. Ja seda põhjusel, et jaapanlased kasutasid saatanlikku taktikat ja kutsusid lahinguväljal sageli sanitari, kui sanitar aga end näitas, lasid tolle lihtsalt maha. Küsitava näitlejanna eesnime aga ei suudaks tõenäoliselt ükski jaapanlane vähegi usutavalt välja hääldada. **Nimetage see** suurepärase välimuse, iseloomuliku madala hääle ja teravmeelsuse poolest tuntud **filmidiiva** (1902-1968), kes oli ka üks esimesi valikud Scarlett O Hara rolli. Selle rolli tarvis hinnati teda siiski liiga vanaks. (erandlikult saab ka ainult õige eesnime eest 1 punkti)

104

Nimetage moeajakirja "Vogue" poolt korraldatav üritus, mille ametlik nimi on *Costume Institute Gala*. Üritust korraldatakse igal aastal alates 1971 ja seda hinnatakse moemaailma parimaks "punase vaiba ürituseks". Igal aastal on üritusel kindel teema, 2013 oli selleks punk "Chaos to Couture". Üksikpäase üritusele maksab 5000...15000 USD. Laua eest parimas kohas tuleb välja käia kuni 250 000 USD. Üritust tuntakse koha järgi New Yorgis, kus see aset leiab. **Mis üritus?**

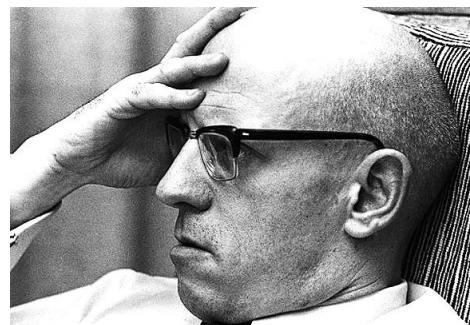
105

Riikidevahelised võistkondlikud kergejõustikuvõistlused said Euroopas alguse 1965 ning selle idee autoriks oli itaallasest spordiametnik, IAAF Euroopa seksiooni juht, kes suri paar kuud enne esimest jõuproovi. Uus karikavõistlus kandis mõnda aega algataja mälestuseks tema nime ning ka hiljem, pärast Euroopa Karikavõistlusteks ümber nimetamist, mainiti itaallast päris tihti. Seda nime on vähem kasutatud pärast 2008. aastat, mil EK reorganiseeriti võistkondlikuks EM-iks. Küsitava mehe ees- ja perekonnanime kuuldes meenub automaatselt üks kõrge ENSV ja EKP tegelane. Punktilisa saamiseks piisab perekonnanimest. **Kes?**

106

Pildil on üks 20. sajandi teise poole mõjukamaid ja mõistatuslikumaid mõtlejaid (1926 – 1984). Kui püütakse formuleerida, mis oli see uus, mille ta tõi, nt millised on tema tähtsamad ideed või töö meetodid, jäädakse enamasti hätta. Isegi valdkonda, milles ta tegutses, ei ole lihtne määratleda. Ta ei mahu ei klassikalise kulturoloogia filosoofia ega ka ideede ajaloo raamidesse. Ometi on tema tööd äärmiselt mõjukad kõigis humanitaar- ja sotsiaalteadustes, erilise kõlapinna on leidnud eri sotsiaalsete institutsioonide kriitika (psühhiaatria, meditsiini ja vangla) ning seksuaalsuse ajaloo käsitlus. Pole vist põhjust mainidagi tema seksuaalseid eelistusi, nendega seonduvaid skandaale ning surmahaigust. **Kes?**

107

Mõlemad fotodel olevad naised üritasid 28-aastasena 40 aastase vahega teha põhimõtteliselt üht ja sama, kuid mõlema üritus ebaõnnestus. Üks neist pidi selle eest eluga maksma, teisele anti tema ebaõnnestunud üritus andeks. **Nimetage need naised.**

108

Kuidas nimetatakse reproduktiivses eas naistel esineda võivat menstruatsiooni puudumist pikema aja vältel? Füsioloogiliselt normaalse seisundina esineb küsitav raseduse, imetamise või loomuliku menopaasi ajal. Väga kõrge on selle esinemine naissportlaste seas. On võimalik, et kuni 66%-l neist puudub menstruatsioon. Selle tekkepõhjused võivad olla tingitud hormonaalsetest häiretest, geneetilistest haigustest, anatoomilistest kõrvalekalletest, ravimite kõrvalmõjust ning olla märk muust tõsisest meditsiinilisest probleemist.

109

See hiljuti padurassistiks tembeldatud kaunis naine võiks vabalt kanda sama perekonnanime nagu üks tuntud performance-artist. Samuti oleks tal olnud võimalus kanda sama perekonnanime nagu kunagisel WTA edetabeli number ühel aastast 2009. **Nimetage see filantroop, moekunstnik ja moe- ja disainiajakirja Garage peatoimetaja, kes seni kannab veel ajalooliselt veelgi tuntumat perekonnanime.**

110

Suusatamine on ala, mida on lähiminekis sildistatud ka Eesti rahvusspordi tiitliga. Ehk on selles valguses hea teada, et murdmaasuusatamises jõudis etnilistest eestlastest NSV Liidu meistritiitlini vaid üks mees. Ta sündis 1947 Virumaal, tuli 7-kordseks Eesti meistriks ning võitis 2 üleliidulist tšempionitiitlit. Esimese sai ta 1971. aastal 70 km pikamaasuusatamise meeskonnavõistluses ning teise aasta hiljem 4 x 10 km teatesuusatamises. Mõlemal korral kuulus ta Dünamo meeskonda ning 1972. aastal olid lisaks temale teatevõistkonnas vaid varasemad või hilisemad olümpiavõitjad – Vjatšeslav Vedenin, Fjodor Simašov ja Vassili Rotšev. Pärast tippspordiaastaid töötas ta Dünamos treeneri ja ametnikuna ning on pikka aega olnud Tallinna suusamaratoni peakorraldaja ja spordiklubi Kõrve Ring juhatuses esimees. **Kes?**

111 Et vältida süüdistust rassilise diskrimineerimise osas, võeti koos Kanada hokikoondisega Sotši olümpiatorniirile kaasa ka see tubli afroameeriklane. Mees lasti ühes mängus isegi 11 minutiks väljakule. Temast vähem (ehk üldse mitte) sai OM turniiril mängida ainult Kanada kolmas väravavaht Mike Smith. Päris suvalise pruunlasega tegu siiski ei ole. Nimelt võitis küsitav möödunud hooajal NHLi parimale kaitsemängijale omistatava *James Norris Memorial Trophy*. Tema vähest kasutamist OM turniiril, selgitab ilmselt tema liigne orienteeritus ründemängule. **Kes on see must hokimees?**

112 See Hiina elektroonikakompanii oli 2011. aastal maailma suurim "valge kodutehnika" tootja, hoides oma käes 7,8% turuosa. Peamiselt õhukonditsioneeride, mikrouunide, külmkappide ja pesumasinatega tuntud firma on viimastel aastatel sisenenud ka arvutiturule. Nende innovaatilise tahvelarvuti ***Pad Mini 781 paksuseks on 6,6 millimeetrit. Oma praeguse nime võttis firma kasutusele 1991. aastal, saades inspiratsiooni oma kauaaegse strateegilise partneri Liebherri nime hiinapärasest hääldusest. **Mis firma?**

113 See Hawaii päritolu massaaž on eriline kogemus. Selle nimetus Hawaiiil on „armastuse vool kätest“. Andja ja vastuvõtja toimivad koos: aloha kanal avaneb sinus ja laseb sul nautida tasast tänulikkust olemise rõõmus. Sünkroonsete võtetega kahe käe massaaž hõlmab tervikuna kogu keha ja mõjutab 12 energiakanalit. Vabanemine vanast, pingetest väsinud energiast ning toitumine uuenenud energiaga motiveerib su keha ja vaimu, leidmaks külluslikku rahu ning harmooniat. Massaaž hõlmab ka kõhupoolt ja rinnaku drenaaži. Lõpeb näo ja pea massaažiga. **Millise nimega massaažiliiki nii reklaamitakse?**

114 Neil fotodel on näha kahe riigi omavahelist piiri. Kui ühelt poolt piiri laiuvad lopsakad metsad, siis teisel pool on metsa peaaegu täielikult maha raiutud. Piiri kogupikkuseks on 275 km ja sellise kontrasti põhjuseks on läänepoolses riigis aastaid toimunud läbimõtlema ja keskkonnavaenulik majandamine. Metsases riigis elab 9,44 miljonit inimest 48 442 km²-l, ilma metsata riigis aga 10,41 miljonit 27 750 km²-l. **Milliste riikide piir?**

115 Kuulete laulmas uut tähte, kelle kohta on kirjutatud nii: *Power*-popprintsess on ristmik, kus kohtuvad nartsissism ning enesejälestus. Pidev plaadifirmadraama ja seksuaalsed rünnakud lapsepõlves on Tema iseloomu ülteravaks teritanud. Myspace-demodest on ta jõudnud peavoolu, mis pole kuigi üllatav, arvestades tema häid sidemeid meelelahutustööstuses. Lapsepõlves hängis ta Michael Jacksoniga, pubekana aitasid teda Britney Spearsi produtsendid ning lisaks kõigele on ta Marc Jacobsi modell. Tema elu on nagu mõnel Hollywoodi tähel, kuid muusika kõlab personaalselt ning tal on isikupära. **Kes laulab?**

116

Nimetage pildil olev Sengoku ajastu tuntuim samurai ja ninja (1542-1596), kes sai kuulsaks Tokugawa Ieyasu elu päästmise ja Jaapani troonile aitamise tõttu. Kuigi küsitava lemmikrelv oli oda, mille käsitlemises ta oli ületamatu, teab tänapäeva läänemaailm tema nime all hoopis mõõgameistrit, kes valmistab Tarantino „Kill Billi“ kangelasele katanga. „Kill Billis“ kehastas teda samuti nagu Jaapani 1980 aastate seriaalis „Kage no Gundan“(Varjusõdalased) Sonny Chiba. **Samurai?**

117

Üha uusi maid on vallutamas vaatemänguline mootorisportdiala, omamoodi segu parkuurist, show´st, autokrossist ja –rodeost ning kaskadööritrikkidest. Olemuselt on tegu vigursõiduga, kus on palju 180° ja 360° pöörded, edaspidi ja tagurpidi sõitmist, takistusi jne. Võisteldakse asfaldil, suurel kiirusel manööverdades tünne, rehvirnade, liikluskoonuste, heinapallide jmt vahel, vahel sekka ka tuttavad elemendid õppesõidu platsiharjutustest. Võidab see, kes raja kõige kiiremini läbib. Kõige kuumemaks autotantsitajaks ja taltsutajaks maailmas on paljude arvates ameeriklane Ken Block, kelle YouTube videod on ülimenukad. Ala nimi on laenatud ratsaspordist. **Mis ala?**

118

Küsime Musta mere lahte. See eraldab Krimmi ülejäänud Ukrainast. Laht on läänes ühenduses ülejäänud Musta merega. Laht on nime saanud vanakreeka koloonia järgi, mis asus tänapäeva Jevpatoria kohal. Lahe pikkus on umbes 120 km, sügavus läänes kuni 36 m, idaosas kuni 10 m. Lahe põhjaosas on Džarõlgatši laht, mida eraldab ülejäänud lahest Džarõlgatši saar, mis on kogu Musta mere suurim saar (eri andmetel 56 kuni 62 km²). Saar on 42 km pikk ja vaid mõni kilomeeter lai luideteriba. Lahe kirdeosa on tuntud ka Perekopi lahena. Lahe ida- ja lõunakallas kuulub Ukraina Krimmi, põhjakallas Hersoni oblastisse. **Mis laht?**

119

Kes on see väejuht? Ta on sõdinud 1812 Prantsuse armee vastu venelaste vastu, juhtinud poolakate suurtükiväge Varssavi novembriülestõus 1830, üritanud luua Portugalis kuningas Pedro toetuseks Poola leegioni, juhtinud 1848 Transilvaanias Ungari ülestõusnute vägesid, osalenud Amurat paša nime all Türgi armee moderniseerimisel. 1850 Aleppos araablaste rahutusi maha surudes ta suri. Ungari 1956. aasta rahvaülestõus sai alguse just tema ausamba juurde kogunenud rahvahulgast. Mausoleum tema sünnilinnas

Tarnówis meenutab Castori ja Polluxi templi sambaid Roomas. Tema pilt on võetud 1982. aastal välja antud Poola 10-zlotiselt.

120

Fotol on Soome suurima ja tuntuima relvafirma snaipeerelv TRG. 1927 asutatud firma kuulub praegu Nokia kontserni ja on strateegilises partnerluses Itaallaste Beretta kontserniga. Toodetakse ka Kalašnikovil baseeruvat automaatreleva RK 95 Tp, vintpüsse ja püstoleid. Hinnatud on peamiselt tsiviilkasutusse

mõeldud jahi- ja sportrelvad. Oma toodete kvaliteedi, valiku ja hinna suhtelt kuulutakse kindlalt Euroopa tippu. Lisaks relvatootmisele on teine mahult suuremgi suund laskemoona tootmine. Firma laskemoona eksporditakse kogu maailma. Tootmine ja firma peakorter asuvad Riihimäel. **Mis firma?**

121

Tundub, et fotol olevat meest on viimasel ajal pidevalt saatnud skandaalid. Kui kaevata välja neist vanim, siis meenub 1972. aasta

Müncheni OM meeste korvpallifinaal, kus küsitav oli tuntud „3 sekundi draamas“ üks oluline osaline kui ametliku ajamõõtja Longines esindaja. **Kes on see tuntud korruptant?**

122

Sellel maalil kujutatakse Prantsuse kuninga Henri IV armukest Gabrielle d'Estrées'd koos oma õega vannimõnused nautimas. Seda „omasuguste“ seas üht tuntumat maali eksponeeritakse Louvre'is Fontainebleau koolkonna autorite tööde saalis. **Kes on maali autor?**

123

Kelle lavateed tähistavad muuhulgas järgmised rollid?

- Loll - *Armunud lõvi* (1970)
- Oravapoiss - *Operatsioon Kintsutükk* (1971)
- F. R. Kreutzwald - *Säärane soolikas ehk Kuidas Kreutzwald oma õnne leidis* (1997)
- Isa Tyl, Vanaisa Tyl, Aeg, Mahlakas Naer - *Sinilind* (2013)
- Indiaanlane, Clint Eastwood - *Viimane kauboi* (2013)

124

See suur pikkade jäsemetega ahv võib joosta kiirusega kuni 55 km/h. Elavad nad Lääne- ja Kesk- Aafrika akaatsiatihnikutes ja savannides. Tegutsevad maapinnal, kuid ronivad ka kaljudel ja puudel, väikeste gruppides, liidriks on alati emasloom. Isaste täita on valvuri roll: ohtu märgates hüpleb isane kärarikkalt puudel ja pöösastel ning üritab kiskja tähelepanu grupilt eemale suunata. Venekeelne nimi on loominguline: *мартышка-гусар*. Küsime siiski rahvusvahelist nimetust, mis võib IT meestele meenutada midagi muud, hoopis nende valdkonnale omasemat. **Mis ahv?**

125

Mis bänd esineb? Vastuseks võib saada inspiratsiooni 124. küsimusest. Ülal näete bändi solisti portreed.

Vastused

1	Romuva	I	51	Jürgen Straub	L	101	koteka	JA
2	Tripolitaania	AP	52	Amartya Kumar Sen / Hun Sen	I	102	Claudius	JA
3	Öökülm	AP	53	Dieter ja Uli Hoeness	R	103	Tallulah Bankhead	JA
4	Herberts Cukurs	JA	54	Louis Vuitton	R	104	MET gala	JA
5	Missolonghi/Mesolongi	JA	55	TAG Heuer	R	105	Bruno Zauli	R
6	Weather Underground	AP	56	Plessetsk	R	106	Michel Foucault	R
7	Stalini onnike asumisel	JA	57	Severin Freund	R	107	V.Zassulitš ja F.Kaplan	JA
8	Chicot	JA	58	Marcello Malpighi	I	108	amenorröa	JA
9	bajan/bojan/bajaan	JA	59	ekstrusioon	I	109	Darja Žukova	JA
10	Mikk Sarv	R	60	Andres Toobal	JR	110	Jüri Voodla	R
11	Damietta	JA	61	Jackie Stewart	R	111	P.J.Subban	JA
12	Karksi Peetri kirik	JA	62	Harald Keres	L	112	Haier	JA
13	Ronson	JA	63	Mindaugas Lukauskis	JA	113	lomi-lomi massaaž	JA
14	J.Tyler, J.Buchanan, W.Harding	AP	64	Dara Torres	JA	114	Haiiti ja Dominikaani	JA
15	Viktor Juštšenko	AP	65	Viète valemid	I	115	Sky Ferreira	JA
16	Amadeo I	AP	66	Hales´ Trophy	R	116	Hattori Hanzo	JA
17	Aldo Tamm	JA	67	Denver Nuggets	HR	117	gymkhana	R
18	Müncheni Ülikool	I	68	Janika Mölder	LR	118	Karkaniti/Karkanitski	JA
19	Agni	I	69	Gabriel Tiacoh	R	119	Jozsef Bem	JA
20	Ned de Baggo	JA	70	Frederick William Herschel	LA	120	SAKO	JA
21	Tiit Rosenberg	AP	71	Violetta Morris	JA	121	Joseph Blatter	JA
22	Aarne Vahtra	JA	72	stroboskoop	I	122	tundmatu kunstnik	JA
23	Mihhail Ignatieff	AP	73	Taiwan, Taipei, Taoyuani lennuväli	I	123	Jüri Vlassov	I
24	Milan Martić	JA	74	Lisasekund	AP	124	pata	JA
25	Erkki-Sven Tüür	AP	75	Tatjana Totmjanina	JR	125	Arctic Monkeys	A
26	Sigishoara	JA	76	Janek Joost	R			
27	poilased	R	77	Reijo Mäki	JA			
28	Dakar	JA	78	Kukuxumus	JA			
29	Odessa	L	79	Ron Perlman	JA			
30	porgand	JA	80	Edward Elgar	I			
31	Ameerika Samoa	I	81	Gunnars Cilinskis	I			
32	kirjuhakk	I	82	Ivar Kaasik	R			
33	Birute Galdikas	JA	83	Jeff Koons	L			
34	Rohan	JA	84	Väike lord Fauntleroy, Frances Hodgson	JA			
35	Kolka liustik ja Läti ainus	JA	85	trembita	AP			
36	kampot	JA	86	Villem Grüntal-Ridala, Toomas ja Mai	A			
37	Kraslava	AP	87	Eneken Priks	JA			
38	Banja Luka	JA	88	François Boucher	I			
39	axolotl	JA	89	Lance Hendriksen	JA			
40	Jamal	R	90	Gene Vincent	I			
41	gardeenia	I	91	Peredelkino	AP			
42	sõtkas	AP	92	setsessioon / Viin	JA			
43	Madagaskar	IA	93	Blue Sky	R			
44	Ramsar	AP	94	Natalia Dimtšenko	JA			
45	Monaco	I	95	Heimar Ilves	A			
46	Asuncion	R	96	Motörhead	I			
47	redis	L	97	e.e.cummings	AP			
48	Rockall	JA	98	Tauno Waidla	AP			
49	leonberger	IA	99	Edouard Manet	JA			
50	LAV, Tansaania, Sambia, Zimbabwe, Namiibia	AP/AO	100	Janno Reim (Super Hot Cosmos Blues Band)	A			

Küsimused: J - Jaan Allik, P - Andres Pulver, R - Rait Männik, I - Indrek Salis, L - Lauri Tammerand, H - Holger Tamm, A - Aare Olander

